

Društvo za zaštitu bilja Srbije

**V JUGOSLOVENSKO SAVETOVANJE
O ZAŠTITI BILJA**

Zbornik rezimea

Zlatibor, 3-8.decembar 2001.godine

(1) UTICAJ NAČINA PRENOŠENJA *Tilletia tritici* I ROKOVA SETVE NA VISINU BILJAKA I ZARAŽENOST KLASOVA

Koprivica Mirjana¹, Radivoje Jevtić²

¹Institut za zaštitu bilja i životnu sredinu, Beograd

²Naučni institut za ratarstvo i povrtarstvo, Novi Sad

Glavnica pšenice se ponovo masovno javila na žitnim poljima početkom 90-tih godina, kada je uvođenjem sankcija našoj zemlji izostala primena fungicida za tretiranje semena, a na 50-60% površina obavljena je setva nedeklarisanim semenom.

Dugo se smatralo da su teleutospore prouzrokovaca glavnice pšenice prisutne na površini semena osnovni izvor inokuluma, a da se one rasute po poljima posle žetve tokom sušnih leta mogu održati u zemljištu do naredne setve. Na moguće promene u epidemiologiji ovog patogena, i sve veći značaj teleutospora u zemljištu kao izvora inokuluma, ukazala je ponovna pojava glavnice na pšenici i posle primene fungicida efikasnih prema inokulumu sa semena.

U ovom radu ispitivan je uticaj načina prenošenja teleutospora *T.tritici* i rokova setve na visinu biljaka, dužinu klasa i stepen zaraženosti klasova prouzrokovacem glavnice. Ogled je postavljen na lokalitetu Rimski šančevi 2000-te godine prema split plot metodu u tri roka setve. Sorta Novosadska rana 5 je sejana u četiri ponavljanja sa četiri varijante: I-Apsolutna kontrola, II-Tretirano zemljište (4g teleutospora/1 litar zemljišta); III-Tretirano seme (2g teleutospora/1kg semena) i IV-Tretirano seme i tretirano zemljište (4g teleutospora/1litar zemljišta + 2g teleutospora/1kg semena). Dobijeni rezultati su statističko-varijaciono obrađeni.

Ispitivane varijante i rokovi setve nisu statistički značajno i visoko značajno uticali na visinu biljaka i dužinu klasova. Varijante II, III i IV su značajnije uticale na stepen zaraženosti klasova. Statistički opravdane razlike u stepenu zaraženosti klasova utvrđene su između varijanti II i III, kao i III i IV. Između varijanti II i IV nisu utvrđene statistički značajne razlike na nivoima značajnosti od 0,01 i 0,05, pri vrednostima $LSD_{001}=9,626$ i $LSD_{005}=11,12$.

Kasniji rokovi setve (drugi i treći) uticali su značajno na stepen zaraženosti klasova, ali između njih nisu utvrđene značajne razlike. Između varijanti i stepena zaraženosti klasova utvrđena je jaka pozitivna korelacija ($r=0,53$), a između rokova setve i stepena zaraženosti klasova srednja pozitivna korelacija ($r=0,46$).

Ova istraživanja su pokazala da teleutospore *Tilletia tritici* iz zemljišta (zemljišna infekcija) mogu u značajnom procentu uticati na stepen zaraženosti klasova pšenice.Pri izboru fungicida za tretiranje semena ova činjenica ne sme se zanemariti pogotovo ukoliko se pšenica seje u monokulturi ili izvan optimalnih rokova setve.